

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00230 VALTIONEUVOSTO

Asia: **Valtioneuvoston asetus ionisoivasta säteilystä**

Viite: STM/2830/2017

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Suomen Omakotiliitto on maamme pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien valtakunnallinen edunvalvonta- ja palvelujärjestö. **Omakotiliittoon kuuluu 250 vapaaehtoisvoimin toimivaa omakotiyhdistystä ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistystä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on 74.000 jäsentä.** Omakotiliitto on maamme 1,1 miljoonan pienkiinteistön omistajien ja 2,7 miljoonan asukkaan asialla. Lisäksi liitto ajaa maamme lähes 500.000 vapaa-ajan asunnon omistajien etua.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoja ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi ionisoivasta säteilystä. Asetus liittyy säteilylainsäädännön kokonaisuudistukseen ja turvallisuutta koskevien perusnormien vahvistamisesta ionisoivasta säteilystä aiheutuvilta vaaroilta suojelemiseksi sekä EU-direktiivien 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom ja 2003/122/Euratom kumoamisesta annetun neuvoston direktiivin 2013/59/Euratom (*säteilyturvallisuusedirektiivi*), täytäntöönpanoon. Asetuksella on tarkoitus korvata säteilyasetus (1512/1991). Uusi säteilylainsäädäntö täsmentäisi luonnonsäteilystä aiheutuvan säteilyaltistuksen sääntelyä, kuten muun muassa sisäilman radonille altistumista.

Voimassa olevan sääntelyn viitearvojen mukaan asunnon huoneilman radonpitoisuus ei saa ylittää arvoa 400 Bq/m³ ja (uudisrakentamisessa) asunto tulee suunnitella ja rakentaa siten, että radonpitoisuus ei ylittäisi arvoa 200 Bq/m³ (Sosiaali- ja terveysministeriön päätös n:o 944/92). **Hallituksen esityksessä eduskunnalle säteilylaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi esitetään viitearvoa kiristettäväksi direktiivin mukaisesti niin, että radonpitoisuus asunnoissa ja muissa tiloissa olisi (enintään) 300 Bq/m³.**

Suomessa rakennusten sisäilman radonpitoisuudet ovat maailman korkeimpia johtuen maaperästä, rakentamistavasta ja ilmastosta. Radonpitoisuudet ovat korkeita pientaloissa ja kerrostalojen alimmissa kerroksissa, joissa lattialaatta on kosketuksissa maaperään. Säteilylakiesityksen perusteluissa todetaan, että Suomessa rakennusten väestön altistuminen sisäilman radonille on viime vuosina hieman pienentynyt. 2000-luvun alussa radonpitoisuus suomalaisessa kodissa oli keskimäärin 96 Bq/m³. Vuonna 2015 keskimääräinen sisäilman radonpitoisuus suomalaisessa asunnossa arvioitiin olevan hieman alle 94 Bq/m³. Suomessa arvioidaan olevan yli 200 000 pientaloasuntoa, joissa sisäilman radonpitoisuus on arvoa 200 Bq/m³ suurempi. Näistä on Säteilyturvakeskuksen mittauksissa löydetty noin 20 %.

OMAKOTILIITTO: RADONKORJAUSTEN OLTAVA VAPAAEHTOISIA JA KOHTUUHINTAISIA, INFORMAATIO-OHJAUSTA, KOTITALOUSVÄHENNYSTÄ JA KORJAUSAVUSTUSTA TARVITAAN

Esityksessä valtioneuvoston asetukseksi ionisoivasta säteilystä Omakotiliitto pitää oleellisina niitä esityksiä, jotka liitto esitti lausunnossaan esityksessä säteilylaista ja säteilylain kokonaisuudistuksesta (16.1.2017):

Omakotiliiton mielestä säteilylainsäädännön kokonaisuudistus on tarpeellinen, kun tavoitteena on terveyden suojeleminen säteilyn haitoilta sekä säteilystä aiheutuvien muiden haittavaikutusten ehkäiseminen ja vähentäminen. Lakia soveltavissa alemman asteisissa säädöksissä on huolehdittava siitä, ettei radonriskirakennus-muotoilu saa leimata rakennusta eikä radonriskialue-muotoilu tiettyjä alueita.

Omakotiliitto edellyttää, että **radonkorjausten tulee olemassa olevassa rakennuskannassa säilyä vapaaehtoisina**, kun direktiivikin linjaa, ettei viitearvo olisi sitova. **Radonkorjauskriteerit uudisrakentamiselle ovat kannatettavia.** Ylipäätään liitto painottaa sitä, että **radonkorjausten tulee pysyä kohtuuhintaisina kiinteistönomistajille**, koska radonkorjausten markkina voi nousta yli 50 miljoonaan euroon.

Omakotiliitto kannustaa radonmittausten tekemiseen ja korostaa informaatio-ohjauksen (valistus, koulutus, informaatio, neuvonta) **merkitystä pientalojen radonkorjauksissa.** Informaatio-ohjausta tulisi suunnata erityisesti niihin maakuntiin Suomessa, joissa radonpitoisuus on suuri. Kun radonkorjauksen investointi on kuitenkin merkittävä, keskimäärin 2500 euroa, ja viitearvon kiristys tarkoittaisi investointia jopa yli 200.000 pientalokotitaloudessa, **Omakotiliitto pitää tärkeänä, että pientalojen radonkorjauksiin voi jatkossakin käyttää kotitalousvähennystä.**

Korkeimmat radonpitoisuudet ovat useimmiten vanhimmissa pientaloissa, jotka eivät ole niin tiiviitä kuin uudemmat rakennukset. Näissä vanhoissa pientaloissa asuvat yleisimmin ikääntyvät henkilöt, joiden käytettävissä olevat tulot ovat pienet ja joilla näin ollen on huomattavasti vähemmän mahdollisuuksia tehdä investointi radonkorjaukseen. **Omakotiliitto esittääkin, että Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) terveystaite-avustusta tarkistettaisiin niin, että vähätuloiset ja -varaiset ikääntyneet voisivat saada avustusta radonkorjauksiin.**

OMAKOTILIITTO: ASUNTOJEN RADONKORJAUSTEN TEKEMISELLE EI TULE ASETTAA TAKARAJAA

Omakotiliitto pitää hallituksen esityksessä säteilylaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (Versio 18.7.2017) lain 192 §:ään esitettyä siirtymäsäännöstä olemassa olevan asuntokannan radonkorjausten osalta tarpeellisena ja välttämättömänä sekä edellyttää, ettei korjausten tekemiselle aseteta takarajaa.

Lakiesityksen perusteluissa on Omakotiliiton mielestä hyvin onnistuneesti todettu siirtymäajan tarpeellisuus sekä se, ettei korjausten tekemiselle ole asetettu takarajaa:

”Siirtymäaika olisi tarpeen asunnoille ja muille oleskelutiloille, sillä olisi kohtuutonta edellyttää radonkorjausta niihin asuntoihin, jotka on ennen lain voimaantuloa korjattu siten, että radonpitoisuus on saatu laskettua 400 becquereliin, mutta radonpitoisuus on kuitenkin suurempi kuin 300 becquerelia kuutiometrissä. Olemassa olevaan asuntokantaan kohdistuvan korjauspaineen takia korjausten tekemiselle ei ole asetettu takarajaa, vaan säännöksessä esitettäisiin, että korjaus voitaisiin toteuttaa seuraavan korjaustoimen, joka voi olla joko peruskorjaus tai tiivistystyö, yhteydessä. Esimerkiksi haja-asutusalueella voi pientaloissa asua ikäihmisiä, joille radonista aiheutuva riski ei ehdi realisoitua odotettavissa olevana elinaikana, eikä tällöin olisi tarpeen edellyttää korjaustoimia tietyssä määräajassa. Yleensä asunnolle asetettu viitearvo realisoituu asuntoa myytäessä. Lähtökohtaisesti radonin viitearvo olisi yksi lisätieto asuntoa myytäessä, eikä asuntokauppaan keskeisesti vaikuttava tekijä. Asuntokannan korjaaminen on tältä osin pitkän aikavälin tähtäin.” (Esitys säteilylaiksi 192 § 16 mom).

kunnioitavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Ari Rehnfors
puheenjohtaja

Kaija Savolainen
toiminnanjohtaja